

Torsdagen den 19 februari

Kl. 14.00

Förhandlingarna leddes av herr andre vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollet för den 11 innevarande månad.

§ 2 Om halvstatliga företags affärsförbindelser med utländska industriföretag

Herr försvarsministern HOLMQVIST erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara dels herr *Hermanssons* (vpk), dels herr *Börjessons* i Falköping (c) den 12 februari anmälda frågor, 1975/76:226 resp. 228, och anförde:

Herr talman! Herr Hermansson har frågat mig om jag anser det lämpligt att ett halvstatligt bolag, i vars styrelse bl. a. chefen för flygvapnet sitter, fungerar som agent för ett stort utländskt bolag som använder sig av mutor som affärsmetod. Vidare har herr Börjesson i Falköping frågat mig om jag är beredd att redovisa omfattningen av Sveriges affärer med flygplansföretaget Lockheed.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Försvarets materielverk har för det svenska flygvapnets räkning inköpt tre transportflygplan (Hercules) av företaget Lockheed. Det senaste inköpet skedde under 1974. Agenturen för företaget innehades vid det tillfället av det privata företaget Svensk Flygtjänst AB.

Efter 1974 har det svenska försvaret inte lagt ut några beställningar hos Lockheed.

Efter beslut av riksdagen har under första delen av 1975 Crownair, i vilket staten direkt äger hälften av aktierna, förvärvat Svensk Flygtjänst AB och därmed även den aktuella agenturen. Crownair, som bedriver kommersiell verksamhet i fredstid, har bildats bl. a. med syfte att kunna ställa behövliga transportflygplan till krigsorganisationens förfogande. Med hänsyn till den nära anknytning som bolaget således har till det svenska försvaret är det både nödvändigt och naturligt att även flygvapnet är företrätt i styrelsen.

Jag vill erinra om att de nu aktuella undersökningarna om Lockheed inte gett något stöd för misstanken om att företaget skulle ha använt mutor i samband med affärer med svenska myndigheter eller företag. I vilken mån Crownair även fortsättningsvis skall inneha agenturen för Lockheed ankommer på bolagets styrelse att besluta. Jag finner det dock naturligt att bolaget har sådana agenturer som är anpassade till verksamheten.

Om halvstatliga företags affärsförbindelser med utländska industriföretag

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om halvstatliga
företags affärsför-
bindelser med
utländska industri-
företag*

Herr HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Det är från en särskild kommitté i den amerikanska senaten för undersökning av de s. k. multinationella bolagens affärer som uppgifterna kommer om de stora summor som flygplanstillverkaren Lockheed betalat ut i mutor i olika länder. Mutorna påstås enligt vissa uppgifter uppgå till så stora belopp som sammanlagt ca 100 milj. kr. Politiker och tjänstemän i länder som Japan, Holland och Västtyskland utpekade som mottagare.

Lockheed tillverkar och säljer stridsplanet Starfighter, som Västtyskland och Holland köpt i betydande mängder. Planet är beryktat därför att hittills 170 plan av denna typ störtat. Bolaget säljer också transportflygplanet Hercules, av vilket det svenska flygvapnet inköpt tre exemplar.

Avslöjandet av mutaffären har verkat som en politisk bomb i de inblandade länderna. På flera håll har särskilda undersökningskommissioner tillsatts för att utreda påståendena om mutor. Det är, herr talman, utomordentligt avslöjande för den moderna kapitalismens etik att ett stort och etablerat företag använder sig av dylika affärsmetoder, som är direkt kriminella. Affären visar också att kvalitetskraven vid leverans av militära flygplan tydligen sätts lågt av flera tillverkare. Det finns ju också ett färskt svenskt exempel på detta.

Agent för Lockheed i Sverige är numera Crownair Flygtjänst AB – Swedair, i vilket staten genom försvarsdepartementet äger hälften av aktiestocken. I styrelsen sitter bl. a. chefen för flygvapnet.

Samtidigt som jag tackar för svaret vill jag framhålla att jag för min del anser det helt olämpligt att ett halvstatligt bolag, i vars styrelse sitter representanter för försvarsdepartementet och flygvapnet, fungerar som agent för ett stort utländskt bolag vilket använder sig av mutor såsom affärsmetod. Swedair bör snarast möjligt avsäga sig denna agentur. Jag hoppas att försvarsministern ger departementets företrädare i styrelsen instruktion att verka i denna riktning. Jag har svårt att förstå varför herr Holmqvist inte här skulle kunna instämma i denna uppfattning.

Herr BÖRJESSON i Falköping (c):

Herr talman! Jag vill tacka försvarsministern för svaret på min fråga.

Vad som gett mig anledning att aktualisera denna fråga är att det enligt pressuppgifter har förekommit att den multinationella flygplanstillverkaren Lockheed lämnat betydande mutor. Om man får tro pressuppgifter har det rört sig om mellan 30 och 100 milj. kr. Dock torde några mutor ej ha förekommit till en särskilt utpekad svensk statstjänsteman, vilket naturligtvis är glädjande. Jag hoppas att den fortsatta utredningen ger vid handen att inte några svenska vare sig myndigheter eller företag är inblandade i denna stora mutskandal. Det torde dock vara så att stora summor använts som mutor i försäljningssyfte, och ett företag som i sin verksamhet använder dylika affärsmetoder skall man över huvud taget inte ha några affärer med.

Jag konstaterar av svaret att de senaste inköpen för svensk räkning skedde 1974 och gällde tre flygplan. Efter 1974 har det svenska försvaret inte lagt ut några beställningar hos Lockheed. Det är min förhoppning att man fortsättningsvis inte lägger ut beställningar hos ett företag som använder sådana metoder som Lockheed gjort i sin affärsverksamhet.

Herr försvarsministern HOLMQVIST:

Herr talman! Man torde med rätta kunna säga att de flygplan som vi har köpt är bra produkter. De passar väl in i den svenska försvarsorganisationen och har fungerat bra. Men det råkar vara så att denna produkt marknadsförs av ett företag som i ett antal länder sannolikt tillämpat sådana försäljningsmetoder som vi inte på något sätt kan godkänna. Jag är naturligtvis helt överens med både herr Hermansson och herr Börjesson i Falköping om den bedömningen. Ännu har ju inte utredningen slutförts och det föreligger inte några dokument som klart och tydligt visar vad som förekommit, men när den tiden kommer och allt blivit klarlagt utgår jag ifrån att styrelsen kommer att pröva den här frågan.

Jag vill dessutom säga till herr Börjesson att den fråga han ställt om vad som har förekommit i Sverige i detta sammanhang kanske är överflödig, därför att massmedia – såväl press som radio och TV – har varit mycket angelägna om att, sedan de väl presenterat misstankarna, också lägga till rätta och föra fram fakta. Jag tycker att bevakningen från olika håll i detta avseende varit föredömlig, och vid det här laget torde vi väl kunna vara överens om att det inte finns anledning att rikta någon misstanke mot någon svensk medborgare i detta sammanhang.

Herr HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Jag noterar att herr Holmqvist upprepar vad han sade i sitt första svar – att styrelsen i Swedair skall pröva den här frågan. Jag förutsätter att han då menar den fortsatta agenturen för Lockheed. Jag hoppas att försvarsministern har den inställningen att han, om det visar sig under det fortsatta utredningsarbetet att de här påståendena om mutor är riktiga och sanningsenliga, ger sådana instruktioner till departementets representant i styrelsen att den här agenturen upphör.

Det är emellertid ett annat argument som också har figurerat i debatten som jag vill ta upp. Det har anförts som motivering för att det halvstatliga bolaget skulle ha kvar agenturen att det är bättre att staten tar provisionen i det här fallet än att någon enskild affärsman får den. Jag har hört den argumentationen framföras i TV bl. a., och jag tycker att det är ett väldigt dåligt försvar – med samma motivering kunde man försvara statens inblandning i vilka skumraskaffärer som helst, en agentur för maffian i New York, för internationella narkotikaligor eller någonting sådant. Jag hoppas alltså att den tjänsteman som presterade det försvaret inte talade på departementets vägnar.

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om statsbidrag till
ungdomsorganisa-
tioner för inrättan-
de av praktikplatser*

Herr BÖRJESSON i Falköping (c):

Herr talman! Jag riktade inte några beskyllningar emot någon viss svensk statstjänsteman för att ha tagit mutor. Jag sade att jag uttalar min glädje och tillfredsställelse över det tillrättaläggande som press, radio och TV i detta sammanhang har gjort. Ingen människa skall vara dömd ohörd, och därför hälsar jag det med tillfredsställelse att detta tillrättaläggande har skett. Men samtidigt uttalar jag också en förhoppning om att det i det fortsatta utredningsarbetet skall visa sig att varken någon svensk myndighet eller något svenskt företag har tagit några mutor. Försvarsministern sade i sitt svar till mig att han också hoppades det.

Utredningen är ju ännu ej slutförd, men det torde här vara fråga om mutor av betydande belopp till länder utanför Sverige – om man får döma av vad pressen skrivit. Det har inte kommit fram något som direkt vederlagt detta påstående. Att mutorna sedan inte tagits av svenskt företag, svensk myndighet eller svensk statstjänsteman är en annan sak. Men faktum kvarstår – det har förekommit mutor och det är klandervärt i allra högsta grad. Med det som bakgrund tycker jag mig kunna säga att man fortsättningsvis inte skall göra affärer med ett sådant företag, som använder sig av så skumma affärstransaktioner som det här är fråga om.

Herr försvarsministern HOLMQVIST:

Herr talman! Jag kanske för tydlighetens skull skall säga till herr Hermansson att jag har haft kontakt med ledamöter i styrelsen, och vi är alltså överens om att frågan skall tas upp till prövning när utredningen är färdig. Det är självklart att den bedömning man då gör kommer att avse den frågeställning som herr Hermansson tar upp. Det är den man då har att ge ett svar på.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Om statsbidrag till ungdomsorganisationer för inrättande av praktikplatser

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON erhöll ordet för att besvara herr *Granstedts* (c) den 30 januari anmälda fråga, 1975/76:204, och anförde:

Herr talman! Herr Granstedt har frågat mig om jag är beredd att medverka till att ungdomsorganisationerna i vissa fall ges möjlighet till 100 % statsbidrag för inrättande av praktikplatser.

Den 20 november 1975 besvarade jag en liknande fråga av herr Ralf Lindström. Jag ställde mig då positiv till tanken att ungdomsorganisationerna skulle kunna anställa praktiserande ungdomar i beredskapsarbete.

Regeringen överväger f. n. denna fråga i samband med ytterligare in-

satser för att ge fler ungdomar arbete. Jag är beredd att förordna att generösa statsbidrag utgår vid beredskapsarbete av detta slag men inte att staten svarar för hela kostnaden.

Herr GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på min fråga, och det måste väl anses åtminstone delvis positivt. Riktigt hur positivt det är är svårt att veta än så länge, eftersom man inte så lätt kan avgöra vad statsrådet anser vara generöst i ett sådant här fall. Så mycket kan man i alla fall konstatera av detta svar att arbetsmarknadsministern inte är beredd att gå med på 100-procentigt statsbidrag för sådana här praktikplatser eller beredskapsarbeten, och det tycker jag är beklagligt.

Meningsfull sysselsättning för ungdomar är något väldigt betydelsefullt. Det är ett av de viktigaste medel vi kan tänka oss för att undvika bestående sociala problem i framtiden. Det gäller meningsfull sysselsättning både i form av arbete och i form av en bra fritidsverksamhet. Om man kan slå två flugor i en smäll och vidta åtgärder som dels leder till arbete, dels skapar en positiv fritidsverksamhet för ungdomar måste det självfallet vara så mycket bättre.

Nu har vi genom massmedia fått reda på att regeringen tänker sig att för kommuner möjliggöra ett statsbidrag på 75 % för beredskapsarbeten för arbetslös ungdom. Det är naturligtvis en väldigt bra åtgärd. Det är inom parentes sagt något som vi försökte aktualisera förra året men som den gången röstades ned av socialdemokraterna. Det är dock roligt att den åtgärden kommit nu i stället. Ett statsbidrag på 75 % till kommuner innebär i praktiken att hela kostnaden blir täckt, eftersom de resterande 25 % tas tillbaka av kommunen i form av kommunalskatt. Detta kan naturligtvis också tänkas komma ungdomsverksamheten till del genom att kommunerna utnyttjar en del av dessa praktiktjänster till ungdomsverksamhet. Men det blir i så fall fråga om institutionell ungdomsverksamhet i kommunernas regi.

I andra sammanhang talar inte minst det parti som arbetsmarknadsministern företräder mycket varmt om folkrörelserna och om vikten av att dessa går in i och tar över samhällsliga uppgifter. Man frågar sig då varför detta fall skall vara ett undantag och varför han inte här vill satsa på ungdomsorganisationerna. Det är helt klart att många ungdomsföreningar vid tillämpning av ett statsbidrag på mindre än 100 % kommer att vara förhindrade att utnyttja statsbidragen över huvud taget, eftersom de inte har medel att tillskjuta för den egna andelen. Jag vill därför vädja till regeringen att tänka om i denna fråga och återkomma med ett högre statsbidrag.

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Riksdagen har ju bestämt sig för att privata och kommunala beredskapsarbeten skall ha samma statsbidrag, och tanken bakom det är att ett beredskapsarbete är till fördel för kommunen och för den

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om statsbidrag till
ungdomsorganisa-
tioner för inrättan-
de av praktikplatser*

organisation som får det utfört. Att vi nu höjer statsbidraget till 75 % och ger möjligheter för ungdomsorganisationerna att få 75 % av kostnaderna vid nyanställning av viss personal täckta är ju en fantastisk förmån för dessa organisationer, som kan få ett vettigt arbete utfört för en så liten penning. Erfarenheten från förra gången då detta var aktuellt visade att 100 % statsbidrag inte var så bra. Det är rimligt att organisationen själv bidrager med en liten summa. Riksdagen har sedan dess också bestämt att 100-procentigt statsbidrag inte skall utgå för dessa beredskapsarbeten utan att statsbidraget till privata organisationer skall vara lika stort som för kommunerna. Dels är jag alltså bunden av riksdagens beslut, dels tycker jag också att det är rimligt att organisationerna biträder med en liten del av kostnaderna för det fina jobb som de får utfört.

Herr GRANSTEDT (c):

Herr talman! Skillnaden mellan 75 % statsbidrag för kommuner och 75 % statsbidrag för organisationer är ju att kommunerna tar igen resterande 25 % genom den kommunala skatten. För kommunerna blir det alltså ingen som helst kostnad för inrättande av beredskapsarbeten om de får 75 % statsbidrag. Men ungdomsorganisationerna har som bekant ingen beskattningsrätt. De har alltså inte den möjligheten att kompensera dessa 25 %, utan för ungdomsorganisationerna blir det en ganska väsentlig kostnad och en kostnad som kan innebära ett hinder för inrättande av sådana här beredskapsarbeten. Många organisationer får alltså helt enkelt inte råd till det.

Det är också viktigt att komma ihåg att organisationerna ändå kommer att få bidra därför att man inte kan bedriva verksamhet enbart med hjälp av arbetskraft, utan det fordras ytterligare satsningar omkring verksamheten. Organisationerna kommer också att bidra med arbete omkring ifrågasvarande tjänster, eftersom de har många människor i frivilligt arbete. Risken för att organisationerna skall få det för lätt tror jag alltså inte är speciellt stor. Det finns sålunda fortfarande anledning att i praktiken jämställa den situation som kommunerna kommer i och den situation som organisationerna kommer i. Och det förutsätter 100 % bidrag till organisationerna.

Även om riksdagen tidigare har gjort vissa uttalanden tror jag att, med det arbetsmarknadsläge som vi i dag befinner oss i och som är alarmerande för ungdomens del, riksdagen säkert kommer att välvilligt behandla en proposition från statsrådet på denna punkt.

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! När riksdagen gjorde det nyssnämnda uttalandet, var ungdomsarbetslösheten mycket större än vad den är i dag. Jag hävdar bestämt att det är kommunerna som skall ha huvudansvaret för att man organiserar sysselsättning åt ungdomarna.

Att ordna så att ungdomsorganisationerna kan få en arbetslös ungdom till sig är inte så enkelt. Det måste vara en person som är registrerad

som arbetslös på arbetsförmedlingen, och han skall då hänvisas till en organisation som behöver hans arbetskraft. Erfarenheten av den verksamheten är inte god, men jag vill ändå pröva den en gång till. De organisationer som inte anser sig vara betjänta av ett sådant system slipper vara med. Men jag är övertygad om att de politiska ungdomsorganisationerna kommer att åtminstone ha så pass mycket pengar att de kan anmäla sig för att få någon arbetslös ungdom till sig. Många andra ungdomsorganisationer är säkert ganska glada över att under sex månader få en hel del arbete utfört för en så rimlig kostnad som det blir för dem. Jag tror vi skall försöka med denna ordning även denna gång, även om erfarenheterna som sagt inte var goda ens när man hade 100 % statsbidrag.

Herr GRANSTEDT (c):

Herr talman! Naturligtvis kommer ungdomsorganisationerna att bli mycket glada och tacksamma också för ett bidrag på 75 %. Men jag är ganska övertygad om att motivet för de organisationer som inte utnyttjar bidraget inte kommer att vara att de inte har behov av folk – sådana organisationer tror jag inte existerar – utan att de inte har pengar att sätta till. Det blir alltså ett bidrag för de rika organisationerna. De fattiga organisationerna får se bidraget gå sin näsa förbi. Det gamla ordspråket att när det regnar manna har den fattige ingen sked gäller här som överallt annars.

Man måste ha klart för sig vad ett bidrag på 100 % syftar till. Det syftar till att organisationerna på bred front skall kunna gå ut i praktiskt fältarbete bland ungdom. Här gäller det alltså inte att få bidrag till någon pappersvärdare på en expedition, utan det gäller att organisationerna skall kunna gå ut i det praktiska fältarbetet, och till det behövs det ganska mycket folk om det skall ske i stor skala.

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Herr Granstedt har missförstått innebörden i ordet praktikarbete. Praktikarbete är till för de arbetslösa. Det är inte till för organisationernas skull utan för att bereda sysselsättning åt dem som råkat bli utan arbete.

Herr GRANSTEDT (c):

Herr talman! Det är alldeles givet, men avsikten med de flesta beredskapsarbeten är väl också att arbetslösa skall få en meningsfull sysselsättning. Och det innebär såvitt jag förstår att när man planerar beredskapsarbeten skall man se till inte bara att människor blir sysselsatta utan också att deras arbetsinsatser blir så nyttiga som möjligt. De arbetsinsatser som ungdomar skulle kunna göra i ungdomsorganisationernas regi skulle bli ett utomordentligt meningsfullt och nyttigt arbete.

Överläggningen var härmed slutad.

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om åtgärder för att
förbättra sysselsätt-
ningen i Göteborgs-
regionen*

§ 4 Om åtgärder för att förbättra sysselsättningen i Göteborgsregionen

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON erhöll ordet för att besvara herr *Molins* (fp) den 12 februari anmälda fråga, 1975/76:227, och anförde:

Herr talman! Herr Molin har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att förbättra sysselsättningen i Göteborgsregionen. Bakgrunden till frågan är uppgiften att 1 400 arbetstillfällen vid varven kommer att försvinna under återstoden av 1970-talet.

Under den senaste tiden har arbetsmarknadssituationen i Göteborgsregionen liksom på många andra orter försämrats. Bl. a. har den internationella lågkonjunkturen fått verkningar för vissa företag. För Göteborgsregionens vidkommande är det emellertid till stor del fråga om mer långsiktiga strukturproblem inom regionens arbetsmarknad. Dessa gäller varvsindustrins dimensionering, bristen på arbetstillfällen för kvinnor – som kan förvärras om vissa aviserade nedläggningar inom den enskilda tjänstesektorn genomförs – samt en obalans mellan bostadsbebyggelse och arbetsplatser. De branscher och företag för vilka problem nu förutses svarar dock endast för en mindre del av regionens arbetsmarknad, som totalt omfattar ca 300 000 sysselsatta.

Regeringen avser att inom kort i en proposition behandla frågan om den svenska varvsindustrin. Även i övrigt följs utvecklingen inom Göteborgsregionen med speciell uppmärksamhet. Behovet av särskilda regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder kommer därvid att prövas.

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Låt mig ge en kort bakgrund till frågan.

Sysselsättningsläget inom Göteborgsregionen har hittills varit relativt hyggligt. Antalet arbetslösa är något lägre där än inom riket i dess helhet. Men sysselsättningsläget är bara skenbart tillfredsställande. Om man blickar framåt är situationen mörkare. Antalet varsel om arbetsnedläggelse har t. ex. ökat väsentligt. Det var ca 1 000 varsel år 1974, men antalet varsel uppgick år 1975 till ca 3 000, och länsarbetsnämnden beräknar att antalet varsel i år skall bli ca 5 000. Detta sammanhänger med sårbarheten hos den tunga industrin i Göteborg.

Skeppsvarven svarar direkt för ca 16 000 arbetstillfällen, och med underleverantörer är bortemot en femtedel av göteborgarna för sin sysselsättning beroende av varven. Nu står vi inför en drastisk nedskärning av varvskapaciteten i Sverige, och det tycks vara uppenbart att Göteborg därvid kommer att drabbas speciellt hårt. I Göteborgs kommun kommer ungefär 1 400 jobb vid själva varven, varav 600 för tjänstemän, att bortfalla. Därtill kommer bortfallet hos underleverantörerna. Göteborgsregionen har vidare ett stort antal sysselsatta inom sjöfartsnäringen och fisket. Båda dessa branscher har i dag mycket ovissa framtidsutsikter. Det är därför förvånande att arbetsmarknadsministern säger att de här

problemen bara berör en mindre del av regionens arbetsmarknad.

Låt mig vidare påminna om – vilket tidigare har skett i motioner från folkpartihåll – att Göteborgsregionen har en ojämn näringsstruktur genom att tung industri dominerar mer än på andra håll. Bortåt 40 % av alla jobb i Göteborg finns hos fyra företag: Volvo, SKF, Götaverken och Eriksberg.

Herr talman! Kommunens ledning har gjort ansenliga ansträngningar för att komma till rätta med situationen. Man har, främst med tanke på ungdomar, beslutat öka antalet praktikplatser i den egna kommunala förvaltningen, och man har arbetat för att få fler administrativa arbeten till Göteborg.

Vad gör då regeringen? I arbetsmarknadsministrarnas utvärdering av länsplaneringen sägs att man önskar dämpa tillväxten av storstadsområdena, och sedan säger statsrådet förnöjsamt: "En sådan dämpning har också skett." Utvecklingen i Göteborgsområdet är således en följd av en medveten politik från regeringens sida. Regeringen kan verkligen inte svära sig fri från ansvaret för arbetslösheten i Göteborgsområdet och det hot om en ökning av arbetslösheten som finns för de närmast kommande åren. Ur den synpunkten är det svar som jag har fått av statsrådet Bengtsson magert, och jag vill därför ställa två konkreta frågor:

1. Vill arbetsmarknadsministern medverka till att någon form av lokaliseringsstöd kan utgå för industri som placeras i Göteborgsregionen?
2. Vill arbetsmarknadsministern medverka till överflyttning av förvaltning till Göteborgsområdet?

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Regeringen har verkligen gjort en hel del för Göteborgsområdet, inte minst för varvsindustrin. Det är inga små summor vi har satsat på att rädda den. Om man jämför med vad vi har gjort med lokaliseringspolitiska medel på andra håll, ser man att de insatserna inte är något att skämmas för.

Jag har redan gett svar på herr Molins första fråga, nämligen om lokaliseringspolitiska åtgärder för Göteborg. När vi har suttit och resonerat med kommunalmännen i Göteborg om varven, där ju staten har fått rycka in och försöka rädda det som räddas kan, har vi sagt till dem att vi självfallet är beredda att utnyttja de lokaliseringspolitiska möjligheter vi har till vårt förfogande i de förorter till Göteborg där sysselsättningen är mycket otillfredsställande, särskilt för kvinnorna. Vi har ju inga företag att dra ur byråådan och skicka ut, utan kommunalmännen får själva visa litet aktivitet. Men svaret på frågan är alltså att vi är beredda att stödja lokalisering till de här områdena.

När det gäller den nedskärning av personalen som blir nödvändig inom varvsindustrin även i Göteborgsområdet ställer vi alla arbetsmarknadspolitiska medel till förfogande för att se till, att det skapas nya jobb åt dem som blir över. Vi har alltså inte misshandlat Göteborg på något sätt och kommer inte att göra det i framtiden heller.

Nr 69

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om åtgärder för att
förbättra sysselsätt-
ningen i Göteborgs-
regionen*

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om åtgärder för att
förbättra sysselsätt-
ningen i Göteborgs-
regionen*

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern uppehöll sig vid vad regeringen har gjort – och vad den i första hand har gjort är ju att söka dämpa tillväxten i storstadsområdena. Man konstaterar också i den rapport där man har utvärderat länsplaneringen att därvidlag har man lyckats. Man har alltså lyckats hindra lokalisering av vissa industrier till storstadsområdena, bl. a. Göteborgsområdet, och det är man nöjd med. Nu säger arbetsmarknadsministern att han i och för sig är beredd att ge någon sorts lokaliseringstöd – introduktionsstöd, utbildningsstöd eller var det kan vara – till industrier i förortsområdena.

Hur var det med min andra fråga – den hann statsrådet Bengtsson kanske inte med? Den gällde lokalisering av förvaltning till Göteborgsområdet. Läget är ju det att vad man i Göteborgsregionen speciellt behöver är flera arbetstillfällen inom lättare industri och inom förvaltnings- och serviceyrken. Vi har sett hur en mängd kontors- och förvaltningsarbetsplatser har flyttats bort från Göteborg. Gamla göteborgare kommer ihåg Pripp & Lyckholm, Skandia med Svea, Skandinaviska Banken osv.; nu ligger huvudkontoren i Stockholm. Inte heller har Göteborg fått något nämnvärt tillskott av offentlig förvaltning.

En förvånande detalj i sammanhanget är att regeringen nu föreslår en överflyttning av en kammarrättsavdelning från Göteborg till Jönköping. Det gäller inte så många arbetstillfällen, men det är rätt karakteristiskt för hur litet intresserad man har varit av att hjälpa till att skapa förvaltnings- och servicesysselsättningstillfällen i Göteborgsregionen, när det är just sådana regionen lider särskild brist på.

Herr talman! Jag har hävdat att statsmakterna ytterst har ansvaret för sysselsättningsläget i Göteborgsregionen, eftersom de delvis har drivit fram den här situationen. Min fråga till arbetsmarknadsministern är: Är man nu beredd att byta fot? Är man beredd att ge ett ökat stöd åt företag som vill placera sig i Göteborgsregionen och att verka för placering av förvaltning i större utsträckning i Göteborgsområdet?

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Riksdagen var väl alldeles enig när den 1972 tog ställning i frågan om storstadsområdena. Vi har sedan fortsatt med lokaliseringpolitiken för att ge stöd åt företag i inre stödområdet så att de kan konkurrera med företag på andra platser i landet. Det har sannerligen inte varit någon arbetslöshet i Göteborgsregionen, som har varit en överhettad region. Följaktligen har det inte funnits någon som helst anledning för oss att stimulera lokalisering till Göteborg. Företagen har själva kommit dit och industrisysselsättningen har vuxit.

Att man just nu är inne i en period med varsel om nedläggningar och ingen vidare expansion är ju inte någonting speciellt för Göteborgsområdet.

På herr Molins direkta fråga vill jag svara, att jag för dagen inte ser någon möjlighet att lokalisera några statliga förvaltningar till Göteborgs-

området, och jag tror inte det finns någon annan i den här kammaren som är beredd till det just nu.

När det gäller kärnfrågan har vi alltså det senaste året funnit att Stockholm, Göteborg och Malmö har problem, och därför är vi beredda att gå in och hjälpa till där det kan behövas.

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Det är riktigt att arbetslösheten inte har varit särskilt svår i Göteborgsområdet. Men vad vi vid upprepade tillfällen har påpekat från folkpartihåll är att den ojämna strukturen i arbetsmarknadssituationen i Göteborg är ett hot för framtiden. Det är ju den situationen som man har kommit till nu. Företrädare för Göteborg – både från företagen och från kommunen – har ideligen påpekat att de förändringar som här pågår är negativa för Göteborgsregionen ur sysselsättningssynpunkt. Det räcker inte att hänvisa till den naturliga avgången. Den kommer att leda till allt färre nyanställningar, och därigenom förvärras ungdomsarbetslösheten ytterligare.

Jag tror alltså, att om man skall kunna hjälpa kvinnorna och ungdomen till jobb, då måste man försöka förändra sysselsättningsstrukturen. Och på grund av de regionalpolitiska och lokaliseringpolitiska instrument som regeringen förfogar över är detta något som faller på regeringen. Vad vi har fått reda på i dag är att regeringen inte har någonting konkret att komma med när det gäller att hjälpa kvinnor och ungdom i Göteborg att få jobb.

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Inom den offentliga sektorn, när det gäller omvårdnad och barnomsorg, som ger många arbetstillfällen och som gör det möjligt för kvinnor att få arbete, har Göteborgs kommun mycket att göra om man jämför med Stockholm och Malmö. Man kan satsa väldigt mycket mer på den sektorn och skapa mycket, mycket jobb åt kvinnorna för att komma i jämnhöjd med Stockholm och Malmö. Kommunalmännen själva kan inte sitta med armarna i kors och bara ropa på "pappa staten" då det gäller att skaffa sysselsättning.

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Kommunalmännen i Göteborg sitter inte med händerna i kors. De är bl. a. här uppe och uppvaktar både arbetsmarknadsministern och arbetsmarknadsstyrelsen. Dessutom har man ju från kommunalmännens sida gjort stora egna satsningar. Det har framförts förslag om hur man inom den egna kommunala förvaltningen skall få fler praktikplatser, i första hand med tanke på ungdomen, och man har jobbat rätt aktivt för att få både industrier och förvaltning till Göteborg.

Jag tror alltså att kommunens ledning har gjort allt vad på den ankommer. Men den måste ju få ett stöd av statsmakterna, när det är

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om enhetlig
prissättning på
petroleumproduk-
ter*

statsmakterna som bär huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiken, och det är det jag har efterlyst här i dag.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om enhetlig prissättning på petroleumprodukter

Herr statsrådet FELDT erhöll ordet för att besvara herr *Stjernströms* (c) den 5 februari anmälda fråga, 1975/76:215, till herr finansministern, och anförde:

Herr talman! Herr Stjernström har frågat finansministern om när regeringen avser att genomföra en enhetlig prissättning för petroleumprodukter för hela landet. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Vid prissättning av petroleumprodukter lägger säljaren till grundpriset olika tillägg för vissa orter. Ortstilläggen avser eldningsolja och varierar mellan 10 kr. och 59 kr. per kubikmeter. De lägsta tilläggen tillämpas i de orter som ligger närmast importhamnarna, medan de högsta tilläggen utgår i de inre, norra delarna av landet. Genomsnittligt är ortstillägget 25 kr.

För prissättning av bensin har säljarna delat in landet i tre zoner. Importhamnarna och deras omland utgör 0-zon, Syd- och Mellansverige samt Norrlands kustland utgör 1-zon medan nordvästra Svealand, inre delarna av Norrland samt Gotland utgör 2-zon. I 0-zon uttas ett grundpris för bensinen, medan i zon 1 och 2 tillkommer 1 resp. 2 öre per liter.

I beslut den 17 maj 1974 uppdrog regeringen åt statens pris- och kartellnämnd (SPK) att utreda förutsättningarna för att slopa systemet med Orts- och zontillägg. Syftet var att få bort de skillnader i priser mellan olika orter som uppkommer på grund av dessa tillägg. Det framstod inte som rimligt att de konsumenterna som förbrukar mest olja och bensin får betala ett högre pris.

SPK avlämnade den 10 juli 1975 en utredning med förslag till upphävande av regionala och lokala prisskillnader på oljeprodukter i konsumentledet. SPK föreslår att man inrättar ett system där säljare av oljeprodukter dels betalar en enhetlig transportutjämningsavgift, dels erhåller ett transportkostnadsbidrag beroende på var i landet produkterna säljs eller förbrukas. Med nuvarande kostnader skulle det innebära att förbrukarna av eldningsolja på de orter som har de lägsta tilläggen fick en höjning med ca 13 kr. per kubikmeter eldningsolja, medan sänkningen för andra orter skulle bli maximalt ca 30 kr. Priserna i kuststäderna och deras närhet skulle höjas, medan orter i inlandet kunde räkna med prissänkningar. Exempelvis skulle oljepriserna i Luleå stiga med 6:50 kr. per kubikmeter samtidigt som t. ex. Jönköping och Visby skulle få prissänkningar på 7:50 kr. per kubikmeter. Effekterna för den norra delen av landet skulle med andra ord inte bli entydiga, eftersom alla förbrukare

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om enhetlig
prissättning på
petroleumprodukter*

i kustområdet skulle få högre kostnader. I Norrlands inland skulle det däremot bli sänkningar, t. ex. i Kiruna med 28 kr. per kubikmeter och i Östersund med 14 kr. per kubikmeter.

När det gäller bensin skulle resultatet bli att priset i 0-zonen höjdes 1 öre per liter och sänktes lika mycket i 2-zon.

Av SPK:s utredning framgår vidare att det inte är möjligt att uppnå en utjämning på frivillig väg på grund av att flera lokala säljare har fördelar av det nuvarande systemet. Man skulle då bli tvungen att lagstifta och ge en myndighet uppdraget att sköta systemet. Riksskatteverket har gjort bedömningen att det skulle kräva ca 15 tjänstemän för uppbörd och kontroll. Härutöver tillkommer de kostnader som företagen åsamkas. Ett system för prisutjämning kräver sålunda ganska stora administrationskostnader.

Under hösten 1975 remissbehandlades SPK:s förslag. Remissbehandlingen gav vid handen att det föreslagna systemet skulle medföra sådana komplikationer att ytterligare överväganden och utredningsarbete erfordras.

Det är fortfarande min uppfattning att det inte är rimligt att de konsumenterna, som är i störst behov av framför allt olja, måste betala ett högre pris än andra. Frågan bereds därför vidare inom handelsdepartementet. Det är dock inte möjligt att för dagen göra något uttalande om hur och när det är möjligt att nå ett resultat.

Herr STJERNSTRÖM (c):

Herr talman! Orsaken till att jag ställde den här frågan var att i propositionen 92 förra året utlovade finansministern en enhetlig prissättning på petroleumprodukter för landet i dess helhet från den 1 januari 1976. SPK skulle utarbeta ett förslag, och det har herr statsrådet redovisat.

Vi har under många år från vårt parti drivit den här frågan. Jag skulle vilja påstå att det är i snart 20 år som den här frågan varit föremål för behandling i riksdagen. Och så säger då statsrådet i slutet av svaret att det fortfarande är hans uppfattning att det inte är rimligt att de konsumenterna som är i störst behov av olja skall behöva betala mer för den. Men trots att regeringen här kanske haft 15–20 år på sig konstaterar man nu, sedan man förra året lovat att det här skulle genomföras från den 1 januari 1976, återigen att det inte är möjligt att genomföra systemet.

Jag måste anmäla att jag tror inte riktigt att det är statsrådets uppfattning att systemet bör genomföras, för jag tilltror regeringen så pass stor handlingskraft att man skulle ha kunnat åstadkomma ett resultat, om det varit avsikten. Nej, det är lättast att säga: Det får dröja ett tag till – vi bereder frågan vidare. På det sättet får konsumenterna i inlandet – de konsumenterna som har störst behov av olja av klimatiska skäl – fortsätta att betala det för höga priset.

Nu fäster man stor vikt vid vad remissinstanserna här har sagt, och jag skulle vilja fråga statsrådet: Kan jag få en redogörelse för vilka remissinstanserna i det här fallet är?

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om enhetlig
prissättning på
petroleumproduk-
ter*

Herr statsrådet FELDT:

Herr talman! Herr Stjernström sade att han inte trodde på min vilja att ta bort lokala prisskillnader på oljeprodukter, men däremot trodde han på regeringens handlingskraft. Det senare var ju bra. Herr Stjernströms misstro i det första fallet beror kanske på att han trots allt inte har haft tid att riktigt fundera över de komplikationer som statens pris- och kartellnämnds utredning visar är förbundna med att man tar bort zontilläggen och ersätter dem med en avgift över hela landet. Som framgår av mitt svar skulle det nämligen få den konsekvensen att en stor del av befolkningen i Norrlands kustland och större delen av befolkningen i Norrland får höjda olje- och bensinpriser. Och eftersom utgångspunkten, liksom även finansministerns avsikt, har varit att de som förbrukar mest olja – och dit hör befolkningen i Norrland – skulle få lägre priser kan man konstatera att den metoden inte leder till önskat resultat.

Vidare konstaterar jag att den sänkning man skulle kunna åstadkomma på den vägen är relativt blygsam. För bensinen blir den bara 1 öre per liter. Den som kör 3 000 mil om året skulle med andra ord spara 30 kr. Och inte heller beträffande eldningsoljan blir kostnadsökningen särskilt märkbar, möjligen med undantag för orter som Kiruna, där man kanske skulle komma fram till en sänkning av årskostnaden på 100 kr. Detta gör att jag alltså har den uppfattningen att det här problemet skall vi försöka lösa, men det går inte att göra det på det sätt som vi trodde var möjligt för ett och ett halvt år sedan. Den vägen leder inte fram till målet, utan den har visat sig vara inte bara svår utan även kostsam och opraktisk. Det är också därför som vi nu funderar vidare på denna fråga.

Sedan är det inte heller så som herr Stjernström sade, att han och andra här har krävt en ändring i 15 år. Detta är en fråga som har diskuterats av och till. Men första gången som den kom upp till realbehandling var i samband med SPK:s utredning, som började för ungefär ett och ett halvt år sedan.

Herr STJERNSTRÖM (c):

Herr talman! Vad angår statsrådets senaste påstående kan jag tala om att jag alldeles nyss talade med herr Gustafsson i Byske, och han berättade att han motionerade i denna fråga 1958. Det var kanske före statsrådets tid i kammaren, och det är väl därför möjligt att frågan har gått herr Feldt förbi. Men den har säkert inte förbigått andra personer i regeringen.

Om statsrådet här hade fått fortsätta en liten stund till, så skulle han säkert ha fört argumentationen så långt att han sagt att den här föreslagna prisutjämningen är fullständigt värdelös. Herr Feldt sade ju att utjämningen bara betyder 1 öre på bensinen. Men han glömde nämna att den gör 28 kr. per kubikmeter olja i Kiruna. Herr Feldt för sålunda resonemanget att utjämningen har mycket liten betydelse, men i svaret säger han att det fortfarande är hans uppfattning att det inte är rimligt att ha dessa olikheter. Jag tycker mig ha fått ett bevis för att intresset för

att lösa detta problem trots allt är mycket blygsamt, eftersom statsrådet för argumentationen så hårt att han säger att utjämningen skulle ha så liten betydelse. Jag vet dock att människor i Norrlands inland – det är de som har det största behovet av olja, och det är de som drabbas hårdast – anser att detta är en mycket betydelsefull åtgärd. Därför skulle det vara bra om statsrådet dels påminde sig vad som förekommit när denna fråga tidigare har tagits upp motionsvägen i riksdagen, dels tog hänsyn till vad människorna i de berörda bygderna tycker.

Slutligen vill jag säga att statsrådet ju tillmäter remissinstanserna så stor betydelse, och då skulle jag vilja höra vilka som har varit remissinstanser i denna fråga.

Herr statsrådet FELDT:

Herr talman! Om herr Stjernström återkommer med ytterligare en fråga, så får jag en minut till för att svara, och då skall jag räkna upp vilka som är remissinstanser. Nu vill jag först säga något som svar på påståendena om min inställning i denna fråga.

Herr Stjernström befinner sig i den litet bekväma situationen att kunna bortse från nödvändigheten att avväga varje reform mot de problem som samma reform skapar och samhällets kostnader för att genomföra reformen. Den reform som här föreslagits innebär ett mycket krångligt regleringssystem med avgifter som skall tas ut på all olja och bensin som förbrukas; avgifterna skall tas in som en skatt och därefter betalas ut till de enskilda bolag som säljer produkterna. Vi skulle behöva anställa 15 tjänstemän bara för att syssla med det här, och det kommer att kosta åtskilliga miljoner kronor varje år. Det var mot den bakgrunden jag ville peka på effekterna av systemet för de enskilda människorna.

Sedan är det en annan sak att systemet ändå i de enskilda fallen är av betydelse. Men nämn i så fall också, herr Stjernström, att den som bor i Luleå då får en med 1 öre per liter höjd bensinkostnad och en höjd kostnad för boendet. Hur förklara för luleå- och haparandaborna att de skall betala mer? Det är det som är problemet.

Utgångspunkten för utredningen och för regeringens intresse var ju att de som bor i norr där det är kallt, de som förbrukar mycket olja och har långa avstånd skulle få lägre olje- och bensinkostnader. Tyvärr leder det föreslagna systemet inte till sådana resultat att man generellt kan säga att de får det. Däremot får t. ex. de som bor i Jönköping lägre oljekostnader, utan att det finns någon större motivering för det.

Herr STJERNSTRÖM (c):

Herr talman! Ju fler gånger statsrådet yttrar sig i denna fråga, desto mer övertygad blir jag tyvärr om att hans intresse för att lösa problemet ändå inte är så stort. Nu ser han också svårigheter att förklara effekten av systemet i Luleå, i de områden som i dag är gynnade. Jag kunde väl förstå det; det finns ju inte så många människor i Norrlands inland, och det är naturligtvis lättare att stå till svars där. Det är mycket beklagligt

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om värdet av
arbete i hemmet*

att man handlar på det här sättet.

Det föreslagna systemet är kanske krångligt. Det är bara det att regeringen haft mycket lång tid på sig att lösa frågan. Och man säger ju att man är intresserad av att göra det. Trots det blir ingenting gjort.

Är det möjligen på det sättet att man har lyssnat till remissinstanserna, och att remissinstanserna är de som är i hög grad berörda, nämligen oljebolagen? Har man vid remissförfarandet frågat länsstyrelserna i Norrlands inland?

Herr statsrådet FELDT:

Herr talman! Nu skall jag tala om vilka remissinstanser som anfört kritik mot eller tveksamhet inför förslaget. Det är bl. a. Landsorganisationen, som pekat på en rad problem, industriverket, en rad kommunala företrädare och en rad länsstyrelser. Tyvärr har jag inte listan med mig så att jag kan räkna upp de enskilda länsstyrelserna, men herr Stjernström är välkommen till finansdepartementet för att närmare ta del av remisslistan. Industriförbundet är skeptiskt, och det gäller faktiskt också Petroleuminstitutet. Men herr Stjernströms lilla, smått illvilliga fundering om att det bara var oljeindustrin som skulle tycka illa om förslaget är fullkomligt grundlös. Oljebolagen har tvärtom sagt att de kan gå med på det här systemet, även om de inte tycker om det.

När jag säger att vi funderar vidare på problemet, betyder det att vi försöker hitta andra metoder som är enklare, mera praktiska och ändå leder till åsyftat resultat. Om det här är så enkelt som herr Stjernström gör gällande, kom då med den enkla lösning som skulle tillgodose alla de syften som det är önskvärt att beakta i detta sammanhang. Jag tror inte att herr Stjernström har något sådant förslag med sig i dag. Även om det är så att herr Gustafsson i Byske och herr Stjernström funderat på saken i 15 år, så har inte heller de kommit med något förslag.

Herr STJERNSTRÖM (c):

Herr talman! Jag förstår att regeringen har svårt att finna handlingsvägar, men jag lovar statsrådet Feldt att vi efter en eventuell valseger i höst skall se till att det framläggs förslag till praktiska lösningar. Det behövs tydligen en ny regering för det.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Om värdet av arbete i hemmet

Fru statsrådet LEIJON erhöll ordet för att besvara fru *Diesens* (m) den 11 februari anmälda fråga, 1975/76:223, och anförde:

Herr talman! Fru Diesens har mot bakgrund av vissa av regeringen avgjorda medborgarskapsärenden frågat om jag anser att arbete i hemmet ur försörjningssynpunkt är mindre värt än förvärvsarbete utom hemmet.

För att kunna upptas till svensk medborgare skall en utlänning uppfylla vissa i medborgarskapslagen föreskrivna villkor. Ett sådant villkor är att sökanden skall kunna försörja sig och sin familj. Med stöd av en allmän regel i lagen kan dock dispens ges från samtliga villkor, om det i ärendet finns särskilda skäl, t. ex. äktenskap med svensk medborgare. I praxis har reglerna tillämpats på följande sätt.

Hemarbetande kvinna som är gift med svensk medborgare får svenskt medborgarskap även om hon inte själv kan anses uppfylla försörjningsvillkoret. Detta gäller även hemarbetande kvinna, vars utländske make samtidigt med henne blir svensk medborgare.

Den fråga som fru Diesen har väckt har därför betydelse endast i de relativt få fall, då kvinnan är gift med en utländsk medborgare, som inte vill eller kan få svenskt medborgarskap. I sådana ärenden har regeringen tillämpat en så vid tolkning som möjligt av villkoret. När det inte ens med en sådan tolkning har varit möjligt att anse att sökanden har uppfyllt försörjningsvillkoret har dispensmöjligheten använts. Inte i något fall har regeringen på den av fru Diesen angivna grunden vägrat svenskt medborgarskap.

I regeringens kansli handläggs f. n. vissa förslag om ändringar i medborgarskapslagen. Ett av förslagen är att försörjningsvillkoret skall tas bort. Vid remissbehandlingen har detta förslag mottagits mycket positivt. Jag avser att föreslå regeringen att under mars i år förelägga riksdagen proposition i frågan.

Fru DIESEN (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret, som bara är en kortfattad redogörelse för handläggningen av vissa ärenden i praktiken och som egentligen inte säger någonting nytt.

Jag ställde min fråga därför att invandrarverket har överlämnat vissa medborgarskapsärenden och hävdar att det arbete som en hemmafru lägger ned på sitt hem och sin familj från försörjningssynpunkt är likvärdigt med förvärvsarbete utanför hemmet, i varje fall när minderåriga barn finns. Men i sina hittillsvarande avgöranden har regeringen inte delat den uppfattningen även om de dispensmöjligheter som finns ibland har använts.

Statsrådet säger att inte i något fall har regeringen på den av mig angivna grunden – alltså försörjningsvillkoret – vägrat någon svenskt medborgarskap. Det stämmer inte riktigt med den departementspromemoria som är utarbetad inom arbetsmarknadsdepartementet, alltså hos statsrådet Leijon. Där sägs: I själva verket begränsas de kategorier av sökande som enligt nuvarande praxis inte anses uppfylla försörjningsvillkoret och som i regel inte heller erhåller dispens till dels personer som för sin försörjning är i huvudsak beroende av socialhjälp, dels personer som inte gör vad som skäligen kan begäras för att betala skatter, böter och underhållsskulder, dels vissa hemmafruar som ensamma ansöker om svenskt medborgarskap.

Först och främst borde man inte använda beteckningen hemmafruar – jag föredrar uttrycket hemarbetande kvinnor. Man likställer alltså vid den här behandlingen socialhjälpstagare, skattesmitare och hemarbetande kvinnor. Tycker verkligen statsrådet att det är rimligt och rättvist att behandla dessa högst skiftande kategorier på samma sätt? Vilken lag tillämpar egentligen statsrådet vid sitt avgörande i de fall vi här talar om? Känner statsrådet inte till giftermålsbalken, där det talas om makarnas skyldighet att var och en efter sin förmåga bidra till familjens tillbörliga underhåll med betoning av att även makarnas verksamhet i hemmet är att anse som ett bidrag till underhållet?

Jag vill citera vad första lagutskottet sade när giftermålsbalken antogs av riksdagen 1920:

”Utskottet är fullt ense med lagberedningen om det rättvisa och lämpliga däri, att lagen fastslår, att hustruns verksamhet i hemmet är att anse såsom ett bidrag till familjens underhåll.”

Lagen gäller fortfarande. Är statsrådet befriad från att efterleva den?

Fru statsrådet LEIJON:

Herr talman! Som fru Diesen känner till föreligger besvärsmått när det gäller medborgarskapsärenden.

Som framgår av svaret har regeringen inte i något av de ärenden som har varit aktuella sagt nej till svenskt medborgarskap på grund av försörjningsvillkoret. Jag tycker nog att fru Diesen kan lita på mig när jag lämnar den upplysningen.

Jag har att följa medborgarskapslagen. Jag kan så långt det är möjligt enligt juridiska bedömningar försöka ”urholka” det här villkoret. När det inte har lyckats, har vi gått på den allmänna dispensgrunden.

Denna fråga är nu föremål för diskussion inom departementet, och vi kommer att framlägga en proposition om ändringar i lagen. I den promemoria som fru Diesen hänvisar till föreslås att försörjningsvillkoret skall tas bort. Men till dess lagen är ändrad, är jag, liksom alla andra regeringsmedlemmar, tvungen att följa den.

Fru DIESEN (m):

Herr talman! Jag är självfallet medveten om att den här lagen är under omarbetning och att försörjningsvillkoret kanske kommer att tas bort. Men det är inte det som saken gäller. Jag förstår att statsrådet måste tillämpa medborgarskapslagen, men det är tolkningen av försörjningsvillkoret som vi är oense om; jag tycker att statsrådet tillämpar det på ett högst otillfredsställande sätt.

Låt mig citera vad som står i den världsaktionsplan som antogs i Mexico i somras. Där sägs bl. a. i p. 125 under rubriken Familjen i det moderna samhället:

”I den totala utvecklingsprocessen måste kvinnors roll, liksom mäns, betraktas i förhållande till deras bidrag till familjen såväl som till samhället och nationalekonomien. En högre status för denna hemmaroll –

som förälder, make/maka och hemanarbetande – kan bara förhöja mannens och kvinnans personliga värdighet. Hemanarbete som är nödvändigt för familjelivet här vanligen ansetts ha låg ekonomisk och social status. Varje samhälle borde emellertid värdera dessa verksamheter högre om de önskar behålla familjen och fullfölja dess grundläggande funktion i fråga om födande och uppfostran av barn.”

Statsrådet var med i Mexico och står väl bakom den här aktionsplanen. Den gäller väl inte bara för u-länderna.

Jag tycker att denna diskriminering av hemanarbetande kvinnor och deras försörjningsförmåga borde överges.

Man kan också hänvisa till vad professor Hegeland har räknat ut. Han säger att hemanarbetets sammanlagda värde här i Sverige skulle uppgå till 35 miljarder och att värdet av produktionen i hemmen utgör en sjättedel av värdet av vår totala produktion under ett år. Har inte de som bidrar till denna produktion möjlighet att uppfylla försörjningsvillkoret?

Fru statsrådet LEIJON:

Herr talman! Jag tror att fru Diesens resonemang här måste upplevas som ganska teoretiskt av de familjer som har varit praktiskt berörda av regeringens beslut, eftersom de inte i något fall blivit vägrade medborgarskap.

Jag har att följa en lag där det föreskrivs att medborgarskap skall beviljas om man uppfyller vissa villkor, bl. a. villkoret att man skall kunna försörja sig och sin familj. Det kommer att framläggas ett förslag om ändring av denna bestämmelse, och det är därför kanske litet märkligt att fru Diesen nu tar upp denna fråga med en sådan emfas. Det hade inte framförts några krav på ändringar av denna bestämmelse förrän invandrarutredningen gjorde det. Men invandrarutredningen hade inte behandlat denna fråga så i detalj, att det var möjligt att lägga dess förslag till grund för en konkret reform. Det arbetet har vi gått vidare med i departementet, och i mars månad kommer regeringens proposition.

Fru DIESEN (m):

Herr talman! Den här frågan gäller ju inte bara de fall som behandlas i medborgarskapslagen, utan detta är en princip som gäller alla hemanarbetande kvinnor här i Sverige.

Fru statsrådet LEIJON:

Herr talman! Då kanske fru Diesen borde ha riktat frågan till något annat statsråd, eftersom jag har att ta ställning till saken endast i samband med tillämpningen av medborgarskapslagen.

Fru DIESEN (m):

Herr talman! Det är just statsrådet Leijons tolkning av medborgarskapslagen som jag vänder mig mot.

Överläggningen var härmed slutad.

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om Svenska
FN-förbundet*

Herr utrikesministern ANDERSSON erhöll ordet för att besvara fru *Fredgardhs* (c) den 27 januari anmälda interpellation, 1975/76:95. och anförde:

Herr talman! Fru *Fredgardh* har i en interpellation i anledning av det i budgetpropositionen för 1976/77 föreslagna bidraget till Svenska FN-förbundet ställt två frågor.

1. Vad är orsaken till att regeringen förbigått riksdagens klart uttalade uppfattning?

2. Vad avser statsrådet att göra för att Svenska FN-förbundet under budgetåret skall tillföras erforderliga medel?

I det förslag som förelagts riksdagen med årets budgetproposition beräknas FN-förbundet få täckning för stigande löne- och administrationskostnader samt dessutom resurser för att återbesätta de två vakanta befattningar vilka nämns i interpellationen.

Som underlag för anslagsberäkningen har FN-förbundets egna beräkningar använts. Enligt dessa är en bidragsökning med föreslagna 125 000 kr., dvs. med 23 % i förhållande till innevarande budgetår, till fyllest för kostnadstäckning beträffande löner och administration samt återbesättande av de två vakanta tjänsterna.

Jag anser, att den av riksdagen tillkännagivna uppfattningen härigenom har tillgodosetts.

Avslutningsvis vill jag framhålla den betydelse som regeringen tillmäter förbundets uppgift att informera om FN och dess fackorgan. Att förbundets verksamhet möts med intresse framgår av det förhållandet att inte mindre än 144 organisationer är anslutna till förbundet. Det är min förhoppning att detta intresse skall vidmakthållas och förstärkas.

Fru FREDGARDH (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för svaret, som jag dock inte kan finna positivt. Jag kan inte heller finna att jag fått ett direkt svar på mina frågor.

Statsrådet säger att det förslag till anslag åt FN-förbundet som förelagts riksdagen beräknas ge täckning för stigande löne- och administrationskostnader samt dessutom ge resurser för att återbesätta de två vakanta befattningar som jag nämner i min interpellation. Jag är ledsen att behöva säga det, men beräkningen är i så fall fel.

De föreslagna 125 000 kr. i anslagsökning till totalt 665 000 kr. anser statsrådet alltså till fyllest för att täcka kostnadsökningen i fråga om löner och administration och för att återbesätta de vakanta posterna som informations- och utbildningssekreterare. Detta är en felbedömning av förbundets ekonomiska läge. I själva verket kommer praktiskt taget hela statsanslaget, inkl. höjningen, att tas i anspråk för dels löne- och arvodeskostnader för den nuvarande personalen, därvid inberäknat arbetsgivar- och pensionsavgifter, dels för hyran. Vad som återstår blir ungefär

43 000 kr., och det räcker inte till att återbesätta de vakanta tjänsterna. En informationssekreterare på heltid under 1976/77 kan knappast erhållas under en kostnad av 75 000 kr. Beträffande utbildningssekreteraren, där förbundet hittills endast vågat räkna med halvtidsanställning, skulle den beräknade kostnaden bli ca 52 000 kr.

Grunden till FN-förbundets ekonomiska svårigheter är, som väl också statsrådet Andersson känner till, ett underskott som uppstod 1973. Trots allvarliga ansträngningar – tjänsten som informationssekreterare vakansattes detta år, alltså 1973, och tjänsten som utbildningssekreterare vakansattes 1974 – har underskottet inte kunnat avvecklas utan har balanserats år från år.

En nedåtgående försäljningstrend rörande av förbundet producerat material har ytterligare försvårat det ekonomiska läget. Orsakerna har bl. a. varit en ökad restriktivitet från kommunerna vid inköp av material för skolorna. Härtill kommer den allmänna kostnadsökning som samhället i sin helhet har fått vidkännas på grund av fortskridande inflation och som givetvis också FN-förbundet drabbats av. Höjningarna av statsanslagen för budgetåren 1974/75 och 1975/76 har utgjort ca 10 % årligen men har inte varit tillräckliga för att täcka kostnadsökningarna. Ännu mindre har de räckt till för att återbesätta de tidigare nämnda vakanta tjänsterna. Genom sträng sparsamhet och stram livsföring har förbundet kunnat fortsätta, men tyvärr har verksamheten fått sättas på sparlåga.

Ett extra anslag från SIDA för innevarande budgetår har varit till hjälp. Genom detta, plus sträng sparsamhet, har man kunnat förhindra att underskottet ökat.

Två betydande olägenheter följer emellertid av den situation som FN-förbundet befinner sig i f. n.: För det första har förbundet så länge underskottet kvarstår ett dåligt ekonomiskt utgångsläge. För det andra tvingas förbundet att hålla verksamheten nere och kan, i en situation då kraven på information ständigt ökar, inte svara mot dessa.

Utrikesministern kan icke vara okunnig om dessa förhållanden. De har lagts fram skriftligen och även muntligen, bl. a. vid ett sammanträffande mellan representanter för förbundet och riksdagens utrikesutskott. Detta senare ledde till det extra anslaget från SIDA.

Med den anslagshöjning som nu föreslagits ställs FN-förbundet i en svår valsituation: Antingen kan förbundet sanera sin ekonomi eller återbesätta de vakanta och för verksamheten viktiga tjänsterna. Förbundet är dessutom dåligt rustat för att möta den allmänna kostnadsfördyring som av allt att döma kommer även detta år.

För förbundet är det livsviktigt att få en sund ekonomi. Detta bör också ligga i regeringens intresse med tanke på den informationsuppgift som förbundet – enligt regeringens egen utsago – har. Förbundet utgör i detta avseende en viktig kanal ut till de stora folkrörelser som statsrådet nämner i sitt svar. I nuvarande betryckta ekonomiska läge kan förbundet inte fylla denna uppgift trots de påtagliga krav på ökad information som ställs och som tydligen även regeringen förutsätter att förbundet skall

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om Svenska
FN-förbundet*

fylla.

Jag skall nöja mig med ett färskt exempel. Nyligen har statssekreterare Inga Thorsson utsetts till ordförande i den kommitté under FN:s generalförsamling som har i uppgift att utreda och stärka FN:s roll i nedrustningsarbetet. Sverige har tagit initiativet till denna översyn.

I pressmeddelandet från UD heter det bl. a.: "Från svensk sida bedöms vidare informationsfrågorna på nedrustningsområdet som särskilt viktiga. Det har tidigare visat sig att FN på andra områden ex. i fråga om avkolonisering, miljövard, etc. har kunnat fungera effektivt som opinionsbildare. Det finns anledning tro att organisationen också på nedrustningens område kan informera om dessa problem på ett verkningsfullt sätt."

Vem skall inom Sverige föra denna information vidare om inte FN-förbundet? Till detta kommer information om den kommande Habitatkonferensen, om ILO:s stora arbetslöshetskonferens under våren i år och om den nya ekonomiska världsordning som Sverige anslutit sig till. Allt detta är frågor som har aktualitet detta år och det kommande.

Att förmedla faktainformation som underlag för debatt och opinionsbildning i dessa frågor är en uppgift som åtminstone borde kunna något så när jämföras med uppgiften att informera om Sveriges åtagande i fråga om utvecklingsbistånd. För detta senare finns i årets budgetproposition anslaget ca 14 milj. kr.

Jag hoppas att utrikesministern skall ompröva sin inställning till FN-förbundets framtid, sedan han nu har fått ekonomiska fakta redovisade. Hans svar är under alla förhållanden helt otillfredsställande och gör det svårt att tro att regeringen menar allvar när den beskriver FN-förbundets viktiga roll i det svenska samhället.

Herr utrikesministern ANDERSSON:

Herr talman! Vi bestrider inte FN-förbundets viktiga roll. Den är av mycket stor betydelse. Därför har FN-förbundet fått en större höjning än andra organisationer och förbund, som vi inom UD har att bistå med medel.

Vår viktiga uppgift i år var att med hänsyn till vad riksdagen skrivit se till att anslagen täckte personalkostnader och administrativa kostnader. Detta har vi gjort. Vi har följt FN-förbundets petita när det gäller avlöningar och lönekostnadspålägg med bl. a., som det står, besättande av två vakanta tjänster, dvs. en informationssekreterare och en utbildningssekreterare på deltid. För detta beräknades en ökning av anslagen med 97 000 kr., vilket har beviljats och ingår i dessa 125 000 kr. Dessutom har andra administrativa poster fått de ökningarna som FN-förbundet begärt.

Vad pengarna inte har räckt till är en allmän utökning av verksamheten och att återställa ekonomin i förbundet. Det har inte varit möjligt att åstadkomma detta nu eftersom vi med de knappa medel vi arbetar med också måste tillmötesgå anspråk i fråga om andra, mycket betydelsefulla informations- och upplysningsverksamheter som finns inom UD:s verksamhetsområde.

Fru FREDGARDH (c):

Herr talman! FN-förbundet befinner sig i en mycket tryckt situation, och jag vill än en gång betona att statsrådet inte kan vara okunnig om den.

Med det anslag som beviljats kommer FN-förbundet i en sådan situation att vi nödgas ytterligare nedskära verksamheten, som varit mycket ansträngd under detta år. Förbundets ekonomiska situation är i själva verket sådan att vi för att klara oss måste tillgripa alla möjliga sparsamhetsåtgärder och även skaffa in extra medel. Vi hyr t. ex. ut rum på vår expedition för att få hjälp till hyran. Vi skickar försändelser för andra organisationers räkning för att kunna få bidrag till de försändelser som vi har att skicka ut. Jag kan inte finna att detta är ett tillfredsställande tillstånd för en organisation som dock skall sköta den huvudsakliga informationen på det viktiga område som utgörs av frågorna om Sveriges förhållande till FN och de stora internationella frågor som där tas upp.

Det rör sig inte heller om några större summor om man jämför med vad som anslås t. ex. för information om svenskt biståndsarbete. Även för att kunna utgöra en grund för den opinionsbildning som sker kring dessa frågor anser vi att det är viktigt att FN-förbundet får ordentliga arbetsförhållanden.

Det har bl. a. visat sig att vi långt ifrån kan ge en tillfredsställande service åt de stora folkrörelseorganisationer som är anslutna till förbundet – 144 stycken, som statsrådet själv säger – och att vi inte heller kan ge service åt skolorna på det sätt som vi önskar. Och det är ju i skolan grunden skall läggas för den framtida generationens inställning till de internationella frågorna.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 8 Om åtgärder för att nedbringa handläggningstiden vid länsskatterätt

Herr finansministern STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr Glimnér (c) den 21 januari anmälda interpellation, 1975/76:93, och anförde:

Herr talman! Herr Glimnér har frågat mig vilka åtgärder jag vidtagit och vilka åtgärder som kommer att vidtagas för att nedbringa handläggningstiden för besvärsärenden vid länsskatterätt.

Problemet med målbalanser och i vissa fall långa handläggningstider hos länsskatterätterna har beaktats i olika sammanhang. Bl. a. reformerades handläggningen av de enkla målen genom lagstiftning år 1974. Som framgår av de två senaste budgetpropositionerna har vidare berörda enheter hos länsstyrelserna tillförts betydande personalförstärkningar. Härutöver har särskilda insatser gjorts där arbetssituationen varit allra mest besvärlig. En successiv förbättring av balanssituationen kan förväntas som följd av dessa resursförstärkningar.

Nr 69

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om åtgärder för att
nedbringa hand-
läggningstiden vid
länsskatterätt*

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om åtgärder för att
nedbringa hand-
läggningstiden vid
länsskatterätt*

Jag är emellertid medveten om att ytterligare åtgärder kan bli nödvändiga för att komma till rätta med den på sina håll besvärande arbetssituationen hos länsskatterätterna. Sådana åtgärder kommer att övervägas i samband med den förestående omorganisationen av taxeringen i första instans. En utredningsrapport avseende denna omorganisation väntas senare i år. Problemet kommer således att ägnas fortsatt uppmärksamhet från regeringens sida.

Slutligen vill jag framhålla att jag inte är beredd att medverka till den i interpellationen förordade lösningen på problemet, nämligen att återinföra en tidsgräns för behandlingen av besvärsärenden i andra instans. En sådan tidsgräns kan leda till allvarliga olägenheter i form av brister i utredningen och handläggningen av målen. Detta förhållande var den främsta orsaken till att den tidigare gällande tidsgränsen slopades år 1971 i samband med att rättsskipningen i länen omorganiserades i domstolsmässiga former.

Herr GLIMNÉR (c):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret på min interpellation.

I sitt svar redovisar statsrådet åtgärder som har vidtagits för att nedbringa handläggningstiden vid länsskatterätterna med bl. a. resursförstärkningar i form av ökad personal vid berörda enheter hos länsstyrelserna. Svaret innehåller också förväntningar om att detta skall leda till förbättring i balanssituationen på berörda område. Detta är ju gott och väl, men enligt min mening är åtgärderna inte tillräckliga. I sitt svar anför finansministern också att han är medveten om att ytterligare åtgärder kan bli nödvändiga för att komma till rätta med den på sina håll besvärande arbetssituationen hos länsskatterätterna och att sådana åtgärder kommer att övervägas.

Jag har i min interpellation citerat länsstyrelsen i Jönköpings län i dess anslagsframställning för 1976/77, där man angett att det i vissa fall kan "förflyta 2-3 år innan en klagande får beslut från länsskatterätten över sina besvär. En sådan väntetid måste ur allmänhetens synpunkt anses oacceptabel." Denna länsstyrelsens slutsats måste verkligen understrykas! Nu är inte detta en företeelse enbart i Jönköpings län, utan förhållandet återfinns även inom andra län.

Rätten för den enskilde att få sak prövad i högre instans är av fundamental betydelse i vårt samhälle. Men denna rätt får inte förskjutas så att det går flera år innan beslut lämnas i den första besvärsinstansen. Vi vet ju att den som kanske efter 2-3 års väntan går vidare till högre instans där får uppleva en ännu längre handläggningstid än i den lägre instansen, varför mycket lång tid kan förflyta innan ett beslut blir slutgiltigt fastställt.

I interpellationssvaret avvisar statsrådet tanken på återinförandet av en tidsgräns för behandling av besvärsärende. Statsrådets motivering är att en sådan tidsgräns kan leda till allvarliga olägenheter i form av brister i utredningen och handläggningen av målen. Det är givet att man kan

Torsdagen den
19 februari 1976*Om åtgärder för att
nedbringa hand-
läggningstiden vid
länskskatterätt*

förfäktat den tankegången, men jag undrar om inte statsrådet förstorar dessa problem. I vår jäktade tid lever vi ju i lika hög grad efter almanackan som efter klockan. Detta gäller såväl för oss enskilda som för myndigheter. En viss tidsgräns är ibland befogad och t. o. m. nödvändig. Detta gäller för den enskilde och även för myndigheter. En viss, rimlig, ej alltför snäv tidsgräns kan även vara pådrivande för myndigheter utan att för den skull effektivitet och noggrannhet åsidosätts. Samhället är ju inte sent att sätta tidsgränser för den enskilde. Detta gäller inte minst inom de områden som vi här diskuterar.

Men låt oss då, herr talman, utgå från statsrådets ståndpunkt att någon tidsgräns för behandling av besvärärenden inte är att förorda. Då återstår att vidtaga andra åtgärder. Härvid tar jag fasta på statsrådets besked i interpellationssvaret att "ytterligare åtgärder kan bli nödvändiga för att komma till rätta med den på sina håll besvärande arbetssituationen hos länskskatterätterna. Sådana åtgärder kommer att övervägas i samband med den förestående omorganisationen av taxeringen i första instans."

Herr talman! Jag noterar med tillfredsställelse statsrådets deklARATION att problemet skall ägnas fortsatt uppmärksamhet från regeringens sida. Jag tror också att det finns all anledning till detta.

Med detta tackar jag ännu en gång för svaret.

Herr HÖRBERG (fp):

Herr talman! Jag kanske kan få bidra med några uppgifter från taxeringsenheten vid länsstyrelsen i Göteborg. Läget där är bekymmersamt. F. n. har man ca 13 000 ärenden i balans, vilket motsvarar ungefär ett års produktionsinsats. I denna siffra ingår ca 7 000 fastighetstaxeringsbesvär, som tillkom efter 1975 års fastighetstaxering och för vilkas handläggning taxeringsenheten vid länsstyrelsen inte fick någon som helst personalförstärkning.

Man har först i dagarna börjat med 1975 års taxeringsbesvär och räknar med att i augusti få ca 6 000 nya ärenden som följd av 1976 års taxering. Som läget är för dagen kommer man aldrig i fatt! Trycket från allmänheten för att få besked är besvärande och man tycker vid taxeringsenheten i Göteborg rent ut att det är synd om människorna, som inte får sina berättigade besked.

Det hela är en ond cirkel! Har man inte klarat av besvären över t. ex. 1974 års taxering när 1975 års taxering föreligger, får man ett identiskt överklagande det året, efter 1976 års taxering ytterligare ett osv. Något måste göras, så att man kommer ur denna onda cirkel! Uppenbarligen är läget allvarligt, kanske t. o. m. enligt min uppfattning något allvarligare än andan i statsrådets svar utvisar. Jag vet inte om det räcker att vänta till årets utgång med att överväga vad man sedan skall göra. Det räcker nog inte heller med enbart fortsatt uppmärksamhet från regeringens sida. Kanske behövs det konkreta åtgärder redan under 1976.

Överläggningen var härmed slutad.

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om utsträckt tid för
övergång till
redovisning av
inkomst av jordbruk
enligt bokförings-
mässiga grunder*

§ 9 Om utsträckt tid för övergång till redovisning av inkomst av jordbruk enligt bokföringsmässiga grunder

Herr finansministern STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr *Gustavssons* i Alvesta (c) den 27 januari anmälda interpellation, 1975/76:96, och anförde:

Herr talman! Herr Gustavsson i Alvesta har frågat mig om jag är beredd att medge utsträckt övergångstid för skyldigheten för jordbrukare att övergå till redovisning enligt bokföringsmässiga grunder.

Herr Gustavsson tar upp en fråga som f. n. är under behandling inom finansdepartementet. Bakgrunden härtill är följande.

Enligt övergångsreglerna skall övergången till bokföringsmässig redovisning av inkomst av jordbruksfastighet ske successivt under en femårsperiod med början den 1 januari 1973. Skyldigheten att tillämpa de nya bestämmelserna har anknutits till storleken av bruttointäkten två år före övergångsåret. För de sista två övergångsåren gäller följande. Alla jordbrukare som år 1974 hade 50 000 kr. eller mer i bruttointäkt skall redovisa inkomsterna enligt bokföringsmässiga grunder fr. o. m. 1977 års taxering. Därefter skall återstoden av landets jordbrukare omfattas av det nya systemet fr. o. m. 1978 års taxering.

Ursprungligen räknade man med att ca 12 000 jordbrukare i hela landet skulle gå över till det nya systemet under det sista övergångsåret.

Enligt vissa nyligen gjorda beräkningar har övergångstakten utvecklats på ett helt annat sätt. Inte mindre än ca 60 000 jordbrukare skall enligt dessa beräkningar gå över till det nya systemet under det sista övergångsåret. Denna icke förutsedda ökning av antalet övergångsfall skulle medföra stora påfrestningar för de bokföringsbyråer som anlitas av jordbrukare.

Regeringen avser därför att inom en snar framtid vidtaga åtgärder så att övergångstiden kan förlängas.

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (c):

Herr talman! Finansministerns svar var positivt och jag tackar för det besked jag har fått. Till detta vill jag bara göra en liten kommentar. I interpellationen ifrågasatte jag om inte äldre jordbrukare med låga inkomster av jordbruksfastighet helt borde befrias från en tvångsvis övergång. Det skulle vara intressant att höra om statsrådet har någon tanke på att även pröva den frågan.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Jag är inte beredd att svara på det utan vidare. Det förefaller mig föranleda rätt stora besvärligheter att dra gränsen mellan vad som är äldre och icke äldre jordbrukare. Har man en bruttointkomstgräns har man någonting att hålla sig till, men att dra gränsen med hänsyn till åldern hos vederbörande skulle, förefaller det mig, föranleda stora komplikationer. Jag vill inte ställa i utsikt något positivt svar på den frågan.

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (c):

Herr talman! Min tanke var att sådana regler skulle gälla äldre jordbrukare som har mycket låga inkomster från jordbruksfastigheter. Jag tror att det blir mycket krångel om de skall övergå till ett helt nytt redovisningssystem.

Överläggningen var härmed slutad.

Nr 69

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om slopande av
avgift för naturali-
sationsbevis vid
adoption*

§ 10 Om slopande av avgift för naturalisationsbevis vid adoption

Herr finansministern STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr *Börjessons* i Falköping (c) den 5 februari anmälda interpellation, 1975/76:107, och anförde:

Herr talman! Herr Börjesson i Falköping har frågat mig om jag vill medverka till att avskaffa avgift för naturalisationsbevis i samband med adoption.

Expeditionsavgift för bevis om förvärv av svenskt medborgarskap genom naturalisation sänktes den 1 januari 1972 från 300 kr. till 115 kr. I finansdepartementet pågår f. n. en översyn av expeditionskungörelsens avgiftslista i syfte att anpassa avgifterna till nu gällande kostnadsläge. I det sammanhanget kommer jag att ta upp bl. a. frågan huruvida avgift för bevis om förvärv av svenskt medborgarskap över huvud skall utgå. Jag är därför inte nu beredd att ta ställning till den av herr Börjesson väckta delfrågan.

Herr BÖRJESSON i Falköping (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret på min interpellation. Av svaret framgår att finansministern inte nu är beredd att ta ställning till huruvida avgift för bevis om förvärv av svenskt medborgarskap skall utgå eller ej. Finansministern hänvisar bl. a. till att i finansdepartementet pågår en översyn av expeditionskungörelsens avgiftslista i syfte att anpassa avgifterna till nu gällande kostnadsläge.

I detta sammanhang vill jag fästa finansministerns uppmärksamhet på att det i invandrarverkets remissyttrande ifrågasätts om inte avgiften för naturalisation av alla slags barn kan slopas. Det kan vidare påpekas att invandrarverket i ett remissyttrande till Nordiska rådet i januari 1971 förklarat sig inte ha något att erinra mot att avgiften helt avskaffas. Jag hänvisar till propositionen 143 år 1971 s. 75. Vidare vill jag erinra om vad lagutskottet i sitt betänkande nr 16 år 1974 anförde vid behandling av en motion om rätt för adoptivbarn att förvärva svenskt medborgarskap. Utskottet ansåg att, med hänsyn till utvecklingen på adoptionsområdet under senare år, tiden borde anses mogen för att slopa avgiften för bevis om förvärv av svenskt medborgarskap. Utskottet ville för sin del rekommendera att avgiften slopas så fort som möjligt.

Detta är ju en klar rekommendation från ett enhälligt lagutskott, och

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om åtgärder mot
stöld av vapen i
militära förråd*

alldenstund riksdagen bifallit lagutskottets betänkande i dess helhet står riksdagen bakom nämnda rekommendation.

Jag medger, herr talman, gärna att avgiften ter sig överkomlig för de allra flesta, men man kan med rätta fråga sig om avgiften över huvud taget är berättigad. Med hänsyn till utvecklingen på adoptionsområdet under senare år kan man ifrågasätta om inte tiden nu är mogen för att slopa avgiften så snart som möjligt.

Finansministerns svar ger inget som helst stöd för min förhoppning om ett slopande av avgiften. Snarare kan man befara, vid en noggrann genomläsning av svaret, att det t. o. m. kan bli en höjning. Finansministern antyder ju i sitt svar att en översyn av avgiftslistan pågår i syfte att anpassa avgifterna till nu gällande kostnadsläge.

Om det är meningen att översynen skall leda till full kostnadstäckning i fråga om expeditonsavgifter, kan man befara att det snarare blir en höjning än ett slopande av avgiften för bevis om förvärv av svenskt medborgarskap. Om så blir förhållandet är det enligt min mening ett klart avståndstagande från den rekommendation som riksdagen en gång antagit i denna fråga.

Jag skulle vilja fråga finansministern, även om finansministern nu inte är beredd att ta ställning, om inte den av riksdagen antagna rekommendation som jag här åberopat utgör ett skäl som talar för ett slopande av avgiften för erhållande av svenskt medborgarskap. Jag hoppas, herr talman, att svaret är ja.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 11 Om åtgärder mot stöld av vapen i militära förråd

Herr försvarsministern HOLMQVIST erhöll ordet för att besvara herr Gustafssons i Säffle (c) den 3 februari anmälda interpellation, 1975/76:102, och anförde:

Herr talman! Herr Gustafsson i Säffle har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att hindra att skjutvapen stjäls från militära förråd.

En rad åtgärder har vidtagits för att förhindra att militära handeldvapen kommer i orätta händer, sedan regeringen år 1967 beslöt att genomgripande skyddsåtgärder skulle genomföras för att hindra stöld av vapen och ammunition.

Mobiliseringsförråden har sålunda försetts med vapenkasuner eller vapenkistor. I förråd på utsatta platser förvaras vapnen delade, med en för vapnets funktion vital del i särskild säkerhetsbox.

De vapen som används under grundutbildningen skall förvaras delade. Befälet har ansvar för att vital vapendel efter tjänstens slut låses in i säkerhetsskåp. De värnpliktiga skall således inte under fritiden ha tillgång till ett komplett vapen.

De skärpta bestämmelserna har visat sig vara effektiva. Sedan år 1970 har vid två inbrott sammanlagt 20 vapen stulits från militära förråd. Fyra av dessa har kommit till rätta. De övriga 16 saknade vid tillgreppet en vital del. Detta skall då jämföras med förhållandena före år 1970 då 100–200 skjutvapen varje år stals från militära förråd.

Huvuddelen av de militära skjutvapen som i dag förekommer försvinner i samband med tjänstgöring på kasern eller under övningar. Bestämmelserna för hur värnpliktiga och befäl skall handha skjutvapen är enligt min uppfattning tillfyllest. Det kan emellertid finnas anledning för de militära myndigheterna att skärpa kontrollen av att bestämmelserna följs.

Herr GUSTAFSSON i Säffle (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret på min interpellation. Orsaken till att jag framställde denna var den ökning av grova våldsbrott som skett den senaste tiden och där det förekommit att militära skjutvapen använts.

Försvarsministern säger i sitt svar att en rad åtgärder vidtagits för att hindra stöld av vapen och ammunition, och man får nästan det intrycket att allt är välbeställt på det här området. Likväl har militära vapen förekommit vid åtminstone två tillfällen den senaste tiden. Och hur är det med möjligheten att skaffa ammunition till vapnen? Det går tydligen också bra, trots genomgripande skyddsåtgärder. Trots allt undrar jag om säkerhetsföreskrifterna är tillräckliga när det gäller att förvara handeldvapen och ammunition. Försvarsministern säger ju också i slutet av sitt svar att det kan finnas anledning för de militära myndigheterna att skärpa kontrollen av att bestämmelserna följs. Jag tolkar uttalandet så att här är försvarsministern beredd att aktivt ingripa, och det är bra.

Jag är väl medveten om att vi inte kan lösa frågan om de grova våldsbrotten enbart genom ytterligare säkerhetsåtgärder inom försvaret, men varje åtgärd som kan minska möjligheten att komma över skjutvapen måste vidtagas.

Herr försvarsministern HOLMQVIST:

Herr talman! Naturligtvis är vi alla oroade av att det kan förekomma våldsdåd av det slag som herr Gustafsson i Säffle här har pekat på. Inte minst föranleder detta naturligtvis bekymmer inom den militära organisationen för hur man än bättre skall kunna hindra sådana våldsdåd.

Herr Gustafsson frågade mig emellertid på vilket sätt vi kan skydda de militära vapenförråden. Därför uppehöll jag mig i mitt svar just vid detta spörsmål, där man glädjande nog kan konstatera att vi har uppnått i stort sett vad vi eftersträvar. Det är självklart att man aldrig kan skydda sig hundra procentigt, men jag tycker ändå att vi har nått relativt goda resultat i det avseendet.

Det är min förhoppning att det, genom att vi vidtar ytterligare kontroller och tillser att bestämmelserna följs ute på förbanden i framtiden.

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om meddelande av
ändrat postnummer
för poststation*

skall kunna undvikas att så många vapen förkommer under övningar som det gör i dag. Det är detta som för mig är det mest oroande, och jag skall därför se till att myndigheterna gör allt vad de kan för att skärpa uppmärksamheten på den punkten.

Herr GUSTAFSSON i Säffle (c):

Herr talman! Jag tycker att det sista uttalandet var mycket positivt. Jag tackar för detta.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 12 Om meddelande av ändrat postnummer för poststation

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Magnussons* i Borås (m) den 12 februari anmälda fråga, 1975/76:230, och anförde:

Herr talman! Herr Magnusson i Borås har frågat mig om jag anser ca tio dagars varsel för postkunderna före en postnummerändring vara tillfredsställande med hänsyn till de kostnader och besvär en adressändring innebär för allmänheten.

För att erhålla en så rationell sorteringsorganisation som möjligt är det nödvändigt för postverket att kontinuerligt göra vissa postnummerändringar. Fristad, som herr Magnusson nämner i sin fråga, är exempel på en ort där postanstalten numera ombesörjer centraliserad postutdelning och vars postnummer därför fått ändras.

Vid alla sådana ändringar utgår särskild information till berörda postkunder. Den här aktuella informationen kom tyvärr som ett enstaka fall i alltför nära anslutning till nummerändringen. Jag vill dock i sammanhanget framhålla att försändelser som adresserats med det gamla postnumret behandlas av postverket utan försening, vilket alltså innebär att särskilda arrangemang vidtas för att ge kunderna oförminskad service under en längre övergångsperiod.

Min erfarenhet är att postverket normalt utger sin information i servicefrågor så snart ske kan med hänsyn till de ändrade förutsättningar i verksamheten som fortlöpande uppkommer.

Herr MAGNUSSON i Borås (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga.

Jag har full förståelse för att man måste göra postnummerändringar ibland, men vad som är förvånansvärt är att planeringen inom postverket skulle vara av den arten att man först tio dagar före en sådan förändrings genomförande har möjlighet att lämna meddelande om den till abonnenterna. Nu säger kommunikationsministern att det i detta fall mer eller mindre skulle röra sig om ett olycksfall i arbetet. Det är mycket

möjligt att det förhåller sig så – och jag skall acceptera den förklaringen – men en postnummerförändring har ju ganska stor betydelse för abonnenterna, alldenstund den även är förenad med ganska stora kostnader för dem genom att trycket på brevpapper och mycket annat måste ändras.

I det område som det här gäller ligger ett stort antal företag, inte minst många småföretag. Ändringen av postnumret har därför försakat abonnenterna en hel del både kostnader och besvär, särskilt med anledning av att ändringen kom så snart efter det att meddelandet om den hade utgått.

Jag hoppas att den fråga som jag nu har ställt kommer att leda till att man i fortsättningen tar sig i akt och ser till att ett upprepande inte kommer att ske, så att abonnenterna på andra håll, där liknande förändringar kan komma att vidtagas, får meddelande om nummerändringarna i god tid.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 13 Om nedläggningen av SJ resebyrå i Ystad

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr Larssons i Staffanstorp (c) den 23 januari anmälda interpellation, 1975/76:94, och anförde:

Herr talman! Herr Larsson i Staffanstorp har i en interpellation frågat mig, om jag anser att den för låga inkomsten vid SJ resebyrå i Ystad är av den art att detta motiverar en nedläggning samt vilka åtgärder jag i så fall ämnar vidta för att motverka den försämrade service till allmänheten som en nedläggning av verksamheten innebär.

Utvecklingen vid SJ:s resebyråverksamhet i Ystad har enligt uppgift inte varit tillfredsställande under senare år, och den marknadsbedömning som gjorts tyder inte heller på några positiva framtidsutsikter. SJ har därför beslutat koncentrera sin resebyråverksamhet i området till byråerna i Trelleborg och Malmö.

Allmänheten kommer vid en omläggning även i fortsättningen att kunna köpa resor på Ystads station utom i fråga om särskilda arrangemang, då SJ:s resebyråer i Trelleborg och Malmö står till tjänst. Dessa byråer har också goda resurser att ta väl hand om affärsresor för företagen i området.

Vid omläggningen avses servicen för de värnpliktiga komma att övertas av SJ:s resebyrå i Trelleborg, och någon nämnvärd serviceförsämring skulle det inte vara tal om i det här fallet.

Enligt uppgift kommer företrädare för Ystads kommun att uppta diskussion med SJ om den avsedda omläggningen.

Herr LARSSON i Borrby (c):

Herr talman! Jag ber att på herr Larssons i Staffanstorp vägnar få framföra ett tack för det svar som statsrådet lämnat på hans interpellation.

Nr 69

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om nedläggningen
av SJ resebyrå i
Ystad*

Torsdagen den
19 februari 1976

*Om nedläggningen
av SJ resebyrå i
Ystad*

Då jag har förmånen att vara hemmahörande i den region som berörs av nedlägningshotet mot SJ resebyrå i Ystad ber jag att i anledning av svaret också få göra några kommentarer. Eftersom de lokala politikerna på allt sätt kämpat för att vidta förutsättningskapande åtgärder för en positiv utveckling i sin region är det fullt förståeligt att alla eventuella hot om nedrustning av samhällets service i området möts med oro och besvikelse. Och sådana hot har tyvärr duggat ganska tätt de senaste åren.

Även om man inte skall uppförstora just denna fråga måste man ta hänsyn till att om den offentliga servicen bit för bit ständigt försämras, får man så småningom en väldigt negativ situation för verksamhets- och bebyggelseutvecklingen inom området. Detta är att beklaga, särskilt nu när man genom olika insatser i Österlenregionen efter en lång period av avfolkning äntligen tycks ha fått trenden att vända till en positiv befolkningsutveckling.

Jag vill med tillfredsställelse notera att sedan denna interpellation framställdes har statsrådet Norling lämnat beskedet här i kammaren att bandelen Ystad-Tomelilla-Simrishamn bör kunna hållas i drift trots det indragningsresonemang som skymtade i årets budgetproposition. Detta bör kanske också kunna få en viss konsekvens i fråga om framtiden för SJ resebyrå i Ystad.

Sist i svaret i dag sätter statsrådet, som jag tillåter mig tolka det, en viss förhoppning till överläggningar mellan företrädare för Ystads kommun och SJ. Enligt uppgift är de överläggningarna i gång eller redan slutförda, och jag vill uttrycka den förhoppningen att man den vägen skall kunna förhindra just den här hotande nedläggningen.

Jag tackar än en gång för svaret.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 14 Föredrogs och hänvisades

Redogörelse

1975/76:14 till utrikesutskottet

§ 15 Föredrogs och hänvisades

Motion

1975/76:2202 till konstitutionsutskottet

§ 16 Föredrogs och godkändes interpellationsframställningen

1975/76:117.

§ 17 Anmälades och bordlades

Propositioner

1975/76:39 om skolans inre arbete m. m.

1975/76:116 med förslag om ändrad administration av bidragsförskott,
m. m.

§ 18 Anmälades och bordlades

Motioner

1975/76:2203 av herr *Nilsson* i Tvärålund m. fl.

1975/76:2204 av herrar *Sellgren* och *Ångström*

1975/76:2205 av herr *Winberg* m. fl.

med anledning av propositionen 1975/76:107 om ändrade regler för beskattning av rennärigen m. m.

Nr 69

Torsdagen den
19 februari 1976

*Anmälan av
interpellationer*

§ 19 Anmälan av interpellationer

Anmälades och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 19 februari

1975/76:118 av herr *Burenstam Linder* (m) till herr industriministern om Stålverk 80:

I en interpellationsdebatt den 4 november förra året diskuterades de fördyringar som kommit att känneteckna Stålverk 80-projektet och de olika omläggningar i planerna som vid upprepade tillfällen annonserats. Under debatten framkom det anmärkningsvärda förhållandet att några klara föreställningar om lönsamheten i Stålverk 80 inte längre fanns. Det meddelades att NJA begärt att under en fyramånadersperiod få företa nya lönsamhetskalkyler. Detta material väntades inkomma till industridepartementet under februari i år.

Eftersom förberedelser på olika plan försiggår inför utbyggnaden av Stålverk 80 är det ytterst angeläget att nya och mera realistiska kalkyler i vad gäller lönsamhet och finansiering snabbt framläggs. Allra viktigast är det självfallet att det finns ett riktigt beslutsunderlag i vad gäller själva Stålverk 80. Men även för olika delar av svensk stålindustri som berörs av den planerade utbyggnaden av Stålverk 80 är det viktigt att större klarhet vinnes. Samma sak gäller för Luleå kommun och inlandskommunerna i Norrbotten.

Till Stålverk 80-projektet som det nu presenteras hör även planerna på ett valsverk i samarbete med Krupp. Enligt vad som sagts skulle resultatet av överläggningarna mellan NJA och Krupp föreligga i januari i år. Även de slutsatser som nåtts i dessa överläggningar bör redovisas. Det är därvid av särskilt intresse att klarhet skapas i hur man tänker sig ägarförhållandena i detta eventuella valsverk och hur avräkningspriserna på ämnen mellan Stålverk 80 och valsverket skulle komma att fastställas.

Till de problem som fordrar en bättre belysning hör också hur man tänkt sig att lösa de transportproblem som gör sig gällande i samband

med in- och utfrakter till Stålverk 80. I en interpellationsdebatt i mars förra året hade industriministern inga andra deklARATIONER att ge än att regeringen följer transportfrågorna med största intresse. Han meddelade vidare att NJA:s utredningar om sjötransportsystemet avsågs resultera i en plan som förväntades vara klar under slutet av 1975. Eftersom detta transportsystem kan föranleda omfattande investeringar och beröra andra regioner än Luleå behövs även här tillförlitliga uppgifter som utgångspunkt för den allmänna debatten och som beslutsunderlag för de olika parter som direkt berörs.

Stålverk 80 och de olika valsverk som förknippas med detta projekt, sjötransportsystemet och samhällsinvesteringar främst i Luleå kommer totalt sett att sluka enorma kapitalbelopp. Det skulle vara av stort värde att veta hur industriministern tänkt sig att de sammanlagda investeringarna skall finansieras och hur dessa finansieringsfrågor kan tänkas påverka utrymmet för särskilt industriinvesteringarna i andra näringar och regioner.

I budgetpropositionen säger industriministern att projektet Stålverk 80 skall bli föremål för en särskild proposition under 1976. I den propositionsförteckning för våren som tillställts riksdagen finns dock ingen sådan proposition upptagen. Som redan påpekats har dock olika utredningar om lönsamhet, sjötransportsystem och valsverksutbyggnader beräknats föreligga redan nu. Med tanke på frågornas stora betydelse är det angeläget att utan större försening erhålla industriministerns bedömningar av hithörande frågor.

Mot bakgrund av vad som anförts anhåller jag att till industriministern få ställa följande frågor angående Stålverk 80:

1. Vad visar de förnyade lönsamhetsberäkningarna?
2. Hur avser man att lösa finansieringen av detta komplex?
3. Hur avser man att utforma sjötransportsystemet?
4. Vilket resultat har överläggningarna med Krupp om utbyggnaden av ett valsverk i Luleå lett till?

1975/76:119 av herr *Jansson* (s) till herr kommunikationsministern om planerad upprustning av Göta kanal:

I årets budgetproposition har kommunikationsministern gjort uttalande av innebörd att regeringen är beredd att föreslå en upprustning av Göta kanal under förutsättning att Göta Kanalbolag även fortsättningsvis svarar för driften av kanalen.

Som jag framhållit i motion till årets riksdag är det från flera synpunkter angeläget att få ett snabbt besked om regeringens fortsatta handläggning av frågan om Göta kanal.

I anslutning härtill vill jag anhålla om kammarens tillstånd att till herr kommunikationsministern få ställa följande fråga:

1. Vilka skäl har föranlett regeringen att stanna för upprustningsalternativet?

2. När kan man räkna med att en proposition kommer att föreläggas riksdagen i frågan?

Nr 69

Torsdagen den
19 februari 1976

1975/76:120 av herr *Olsson* i Järvsö (c) till herr kommunikationsministern om planeringen av hamnsystemet:

*Anmälan av
interpellationer*

För några månader sedan offentliggjordes en departementspromemoria Planering av de svenska hamnarna (Ds K 1975:9). I denna framhålls bl. a. att det i det svenska hamnsystemet inbyggda konkurrensmomentet har medfört en snabb rationalisering och teknisk förnyelse i de trafikstarka hamnarna. Men man konstaterar också att det förefinns en viss överkapacitet i hamnväsendet som helhet med ett orationellt utnyttjande av befintliga resurser som följd. Man pekar på problem med huvudmannaskapet (som i regel innhas av den kommun där hamnen är belägen) och bristande möjligheter att planera trafikutvecklingen i större områden. Problemet med att olika verksamheter ger varierande grad av ekonomiskt utbyte, vilket kan leda till snedfördelning av investeringarna i hamnarna, påpekas också.

För att komma till rätta med de nämnda problemen föreslås i departementspromemorian bl. a. att sjöfartsverket får i uppdrag att upprätta en långsiktig, fördjupad och övergripande planering av hamnväsendet och att tillstånd skall erfordras för hamn som önskar investera belopp över 4-5 milj. kr. liksom för nylokalisering. Motiven anges vara "att säkra en på tillräcklig överblick grundad samordning". Utredningen föreslår vidare särskilda satsningar på de s. k. diversifierade hamnarna.

Utredningen indelar de kommunala hamnarna i två kategorier, dels diversifierade hamnar, dels specialhamnar. De diversifierade hamnarna, typ Sundsvall och Gävle, avses fungera som centralhamnar för stora omland. Specialhamnarna, typ Hudiksvall och Söderhamn, skulle däremot på sikt specialiseras på ett fåtal produkter, t. ex. trä och olja. Avsikten synes vara att övriga produkter efter hand skall överföras till storhamnarna.

I och för sig kan en bättre planering i viss mån vara befogad, främst genom ökat samråd mellan hamnkommuner och övriga berörda kommuner samt med sjöfartsverket. Målsättningen får emellertid inte vara att starkt minska antalet hamnar. Om tanken är att specialiseringen vid de mindre hamnarna skall innebära överförande av godstrafik från dessa till de diversifierade hamnarna finns det skäl till invändningar. Många av de hamnar som i departementspromemorian fått beteckningen specialhamnar har enligt min uppfattning goda möjligheter att utvecklas med hela det sortiment som nu hanteras där. Att så sker har stor betydelse för näringslivet i berörda inland och är nödvändigt för att nå en tillfredsställande regional balans. Jag vill i detta sammanhang ånyo nämna hamnarna Söderhamn och Hudiksvall.

Med anledning av det anförda finns det anledning fråga sig om regeringens syftar till en koncentration inom hamnväsendet i landet. Sådana

Torsdagen den
19 februari 1976

*Meddelande om
frågor*

tankegångar har också kunnat skönjas i direktiven till den tidigare verkställda 1965 års hamnutredning. Denna utrednings förslag präglades också tydligt av sådan inställning. I 1971 års statsverksproposition talade kommunikationsministern om "ökad koncentration och en mera markerad arbetsfördelning mellan hamnarna" när han gav sin syn på utredningens förslag.

Med hänvisning till vad som anförts anhåller jag om kammarens medgivande att till herr kommunikationsministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd medverka till att även de hamnar som i departementspromemorian betecknats som specialhamnar får möjligheter till allsidig utveckling för att stärka näringslivet i där berörda områden?

§ 20 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 18 februari

1975/76:239 av herr *Andersson* i Örebro (fp) till herr kommunikationsministern om sänkt åldersgräns för SJ:s pensionärsrabatt:

Kan man förvänta att initiativ tages från statsrådets sida för att sänka åldersgränsen för det s. k. 67-kortet till 65 år fr. o. m. den 1 juli 1976, då pensionsåldern sänks till 65 år?

1975/76:240 av herr *Granstedt* (c) till herr kommunikationsministern om åtgärder för att förebygga viltkollisioner i vägtrafiken:

Under perioden 1/1 1974–13/8 1975 inträffade tio kollisioner med älg och 23 kollisioner med rådjur på den 25 km långa sträckan Södertälje–Tullgarn på E 4. Liknande problematiska vägsträckor torde finnas på många andra håll i landet utan att åtgärder vidtagits.

Med hänvisning till det anförda vill jag till herr kommunikationsministern ställa följande fråga:

Vilka initiativ är statsrådet beredd att ta för att förebygga viltkollisioner på särskilt olycksdrabbade, men f. n. oskyddade vägsträckor?

1975/76:241 av herr *Westberg* i Ljusdal (fp) till herr justitieministern om bestämmelser för beräkning av dagsbot:

Till grund för beräkning av dagsbot läggs en dagsbotsuppgift som tas fram vid polisutredningen. Denna är ibland inaktuell när dom avkunnas eller strafföreläggande utfärdas.

Avser herr justitieministern att ta initiativ till bestämmelser, som ger säkrare underlag för fastställande av dagsbot?

1975/76:242 av fru *Tillander* (c) till herr kommunikationsministern om tryggnad sysselsättning för viss färjpersonal:

Wilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att trygga sysselsättningen för den personal som friställs genom nedläggning av den färjförbindelse mellan Malmö och Köpenhamn som ombesörjts av Gripen?

1975/76:243 av herr *Werner* i Malmö (m) till herr kommunikationsministern om åtgärder för att förhindra nedläggning av viss färjtrafik:

Öresundsbolaget – ett dotterbolag till SJ – har beslutat att senare i år ta fartyget Gripen ur trafik. Fartyget som trafikerar rutten Malmö–Köpenhamn skall enligt beslutet säljas, och därmed ställs 200 man utan arbete.

Uppgifterna om skälen till beslutet är motsägelsefulla. Men en sak är säker: fartygets stora resandefrekvens visar att allmänheten har stort behov av att bibehålla den typ av kommunikation som m/s Gripen erbjuder.

Wilka åtgärder avser statsrådet vidta för att förhindra att m/s Gripen tas ur trafik?

den 19 februari

1975/76:244 av herr *Börjesson* i Falköping (c) till herr socialministern om förkortad väntetid för erhållande av ögonproteser:

Väntetiderna för individuellt tillverkade ögonproteser är oacceptabelt långa. Beträffande standardproteser föreligger enligt uppgift ingen köbildning. Normalt går det till så, att patienter genast efter en operation får en standardprotes utprovad på ögonkliniken. Vanligen ersätts denna sedermera av individuellt tillverkad ögonprotes. Byte av protes sker vanligtvis vart tredje år. Den som är i behov av byte upplever den långa väntetiden som i allra högsta grad besvärande och psykiskt påfrestande.

F. n. finns inga föreskrifter som speciellt rör tillhandahållandet av ögonproteser. Detta förhållande är föga tillfredsställande.

Med stöd av vad jag här anför vill jag rikta följande fråga till herr socialministern:

Avser statsrådet att medverka till att snabba åtgärder vidtas i syfte att nedbringa de långa väntetider som kan uppkomma för de patienter vilka är i behov av individuellt tillverkade ögonproteser?

§ 21 Kammaren åtskildes kl. 15.49.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert

Nr 69

Torsdagen den
19 februari 1976

*Meddelande om
frågor*